

HUNGARIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
HONGROIS A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
HÚNGARO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)
Mardi 21 mai 2002 (après-midi)
Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Írjon kommentárt az alábbi szövegek egyikéről!

1. (a)

(Hansolat a piros virágról)

Egy szalon közepén (mely éppoly szürke, mint amilyenben egyszer Lea várakozott, s melyet már ő is, Péter, mint a tragédiakaszt utolsó példánya ellen, igyekezett szimbolikusan kijátszani) ezüst teáskészlet között kis csokor vérpiros mezei virág állott: az ember azt hitte, hogy cukorcsiptetők, golyóscsapágyhoz hasonló dugóval rendelkező rumosüvegek, mefisztófülű papírszalvéta és toast-tartók között nagy zavarban lesz a kis piros virág, amiről azonban szó sem volt: a mondainséget ugyan sokan sajátítják el tapasztalat alapján, de mégis vannak vidéki fiúk, kik esetleg matematikával vagy zenével foglalkoznak, s mikor úri társaságba, szigorúan klasszikus-léha szalonba kerülnek, a legnagyobb „charmeur” -ök és bonvivánok, anélkül hogy valaha gyakorolták volna. Akárcsak a zene vagy festészet vagy bármely más művészet, ez a mondainség nem tapasztalaton alapul, hanem önmagában – az első arravaló társaságban csillogni kezd. Rendesen az illetőket is meg szokta lepni, és passzív mámorral nézik, hogy egy szép nő társasága milyen automatikusan váltja ki belőlük a bókokat, gesztusokat és szójátékokat („enfin en face”), melyek egyformán csillámlanak szellem és szarmárság felé. Az ilyen elegenciának kétségtelenül, melodikus jellege van: nem esetről-esetre bukdácsol (mint például a legtöbb katonatisztnél, kiknél az elegancia nyersen tárgyias; mindig valami adódó dologhoz tesznek egy szót, vigyort vagy kínáló gesztust: csupa összefüggéstelen szilánk, s épp ezért nem lehet „politesse”, vagyis tükrös csiszoltság; állandóan lovakat és öt másodperc alatt összeállítandó gépfegyver-alkatrészeket látnak a nőkben is – kézügyesség, gyors alkalmazkodás), hanem egyetlen összefüggő vonalban ömlik a férfiből, tulajdonképpen a férfi létezésének passzív költészete az egész, mely megsuhintja a szembenlevő nőt is, mint a szökőkút, ha a szél egy bizonyos irányba fújja a cseppjeit: de elsősorban nem a nőért van. S éppen ezt szeretik a nők, nagyon hamar fel is ismerik. Az ilyen férfi nagyon gyakran követ el udvariatlanságot (udvariasság és mondainség nagyjában külön utakon járnak), mert az ő eleganciája nem szorosan párhuzamos a nő életével; inkább csak körülveszi, mint egy tétova lámpa, mely hol a nő arcába világít (pedig talán éppen a cipőzsinórja bomlott ki), hol meg elhomályosítja, esetleg egy távoli pontra veti lassú fényét, s így sokszor udvariatlanul metszi a nő kis zsúr-igénykéit; célja csak az, hogy a nő lényegét zavarja fel szabálytalan hullámokkal: mikor a nő cukrot keres az asztalon, ő akkor is egy magányos Évát fixíroz, és észre sem veszi az egész cukorkrízist a kihült teában. Egész technikája azon alapszik, hogy Éva-rögeszméjét hagyja egészen a társaság-törés küszöbéig fejlődni, és az utolsó pillanatban (mint egy autóversenyző ötkilométeres nyílegyenes pálya utáni hajtúkanyarulatnál) hirtelen a valóságos, felöltözött és jelenleg kizárólagosan csak egy fél kockacukorral kielégíthető nőre redukálja; az egész bibliai aranykornak pillanatok alatt a zsúrrasoványítása, majd hirtelen újból szabadoneresztése az autentikus Éva felé: a legkellemesebb ritmusok egyike, s a mondainség egyik alaptempója. Az ilyen tempójú férfi mindig úgy lép be egy női társaságba, mintha bordélyházba menne, viszont milljó apró vétő-jelecske milljósor figyelmezteti, hogy nem lehet úgy viselkednie, mint az említett házakban; az igazi társaságbeli ember az, kinek

minden pillanatban kétszázszor jut eszébe, hogy ő most társaságban és nem Maison
 45 Tellierben van, s így minden pillanatban akadályokba ütközik: ölelni szeretne, de
 cukrot ad, csókolni szeretne, de Mauriacról beszél, vagyis a jelzett „Évától jelen nőig”
 oda-vissza futó hintázást végzi örökké. A charme a milljó ütközésnél kezdődik: van,
 aki úgy tölti a pezsgőt, hogy a technikai tökéletesség mutatja, hogy csak egy önálló
 50 aktus halott csillogásáról van szó; viszont a másik férfinál látni, hogy szinte
 beleütközik a pezsgőspohárba, melyről sejtelve sem volt eddig, s azt hitte, hogy az
 emberek általában patakokból marokkal isszák a vizet. Innen van, hogy a kívülálló
 ember, ha igazán előkelő társaságba kerül, nem azzal az emlékekkel megy haza, hogy
 diszkréció, finomság, képmutatás és gyöngédség freskóját látta, hanem ellenkezőleg:
 meztelen emberek, véres vadállatok s perverz démonok között ténfergett. Hiába
 55 idézgeti az elegáns ruhákat, finom parfümszagokat és légies ételeket – a centrális szag
 a vér s a legszimlább bók („magával talán mentem volna”) a halál szadista kihívása.

Az a kis piros virág is úgy viselkedett, mint egy nem-empirista nevelésű
 mondain ember.

Szentkuthy Miklós: *Hasonlat a piros virágról* (részlet a Prae című regényből, 1935).

- Mit tudunk meg férfi és nő kapcsolatáról a részletben?
- Jellemezze az írás szerkezetét!
- Az író által alkalmazott nézőpont miként hat az olvasóra és miért?

1. (b)

Csontjaimhoz

Mindig úgy éledelek, mintha holnap
örökre elaludnék, s álmatag
nézem csontjaim, kik velem loholtak,
s kiket lelkem csúful magukra hagy.

5 A koponyám mázsás agyag súlyától
száz év se kell, s háromfelé reped.
Belészivárog egy tavaszi zápor
s kimossa a porrávált verseket.

10 A fogaim, miket húsz-harminc évig
koptattak ételek, martak savak,
a fogaim kicsorbult sora fénylik
időtlen időkig a föld alatt.

15 Gerincemet, melyben csak úgy ropogtak
a csigolyák és lüketett a vér,
ha majd odvából a velő kirothadt,
felfűzi egy kígyó vagy egy gyökér.

20 Szegény kezem, kit annyit szimatoltam,
miután kebleket simogatott,
hogyan visszaintsél annak, aki voltam,
szegény kezem, nem mozdulhatsz meg ott!

S ti lábaim, sebes, vad agaracskák,
akik leányok combját szorították
s felhők alá rúgtatok fel a lapdát –
örökre megmereszt a síri hapták.

Jékely Zoltán, Csontjaimhoz (1936).

- Értelmezze a vers címét!
- Mi a vers szerkezeti rendezőelve?
- Melyek a legfőbb költői eszközök a versben?
- Hogyan viszonyul a fiatal költő saját életéhez és miért?